

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An detur in rebus apperitus innatus? & quid ac quotuplex sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

qua procederet, ac per denominationem ab illa: tunc, enim, inquit, Deus eadem indiuisibili volitione existentiam materiæ & carentiam omnis formæ vellet, decerneretque: talis autem volitio, citra dubium, esset essentialiter atque intrinsecè supernaturalis, ac miraculosa.

33 Falluntur tamen, qui sic disputant: nam, inuariata actione & termino, non est, cur volitio Dei varietur, aut essentialiter diuersa euadat: sed materia prima, & actio, qua produceretur sine materia, essent eadem, quæ modo: quidni ergo & volitio Dei, ad materiam informem terminata, foret etiã eadem? quidni consequenter, sicut modo, essentialiter naturalis? Confirmatur & declaratur. Deus modo non vult, per eandem virtualiter volitionem, vt materia existat, & in ea forma siue actus substantialis: sed potius existentiam materiæ, vna volitione pro priori signo rationis se habente, & existentiam formæ, alia volitione, virtualiter diuersa, & pro posteriori se habente: eo namque ordine, quo sunt res, Deus illas vult: priusque priores, & posterius posteriores. Casu ergo, quo materia miraculosè existeret sine forma, pari ratione vellet Deus existentiam, & carentiam formæ, non per volitionem virtualiter eandem, & essentialiter supernaturalem, sed per duas virtualiter distinctas, quarum altera esset prior, aliãque posterior, & vtraque essentialiter naturalis.

34 Alij docent, conseruationem materiæ sine forma futuram miraculosam, & supernaturalem, quoad modum diuinæ volitionis, non quia actio conseruatiua materiæ volitionem essentialiter supernaturalem terminaret, sed quia eam terminaret carentia omnis formæ in illa: nec mirum, quia tum volitio, qua Deus vellet eam omni forma carere, præsupponeret essentialiter decretum diuinum de conseruanda nihilominus materia: quis autem non videat, esse essentialiter supernaturale in Deo, velle carentiam omnis formæ, supposita materia: & decreto de eius conseruatione? Itaque miraculum, in ea hypothesi, primario consisteret in non productione formæ; conseruatio autem materiæ, secundario, tantum, & ex circumstantia consequenti, foret miraculosa & supernaturalis.

35 Hæc etiam doctrina displicet, quia carentia omnis formæ, in hypothesi de qua disputamus, naturalis esset secundum se: cur ergo diuina volitio circa illam naturalis esse non posset? vt paulò antè in simili arguebamus. Et confirmatur: volitio Dei circa existentiam materiæ, iuxta hos authores, essentialiter non inferret volitionem Dei, circa carentiam omnis formæ, esto eum ea, quasi per accidens, esset coniuncta: non ergo est, cur volitio Dei, circa carentiam omnis formæ, præsupponeret essentialiter diuinam volitionem, circa existentiam materiæ, licet, quasi ex accidenti, ad eam sequeretur: ac proinde, non obstante tali consecutione, non esset intrinsecè & essentialiter supernaturalis, sed tantum quoad modum coexistentiæ ad volitionem oppositam, quam præsupponit; haud secus ac ipsa carentia omnis formæ, ad quam terminatur, esset supernaturalis quoad modum coexistentiæ ad materiam, & hæc similiter supernaturalis quoad modum coexistentiæ ad prædictam carentiam omnis formæ, vt explicatum est. Ac de his hæcenus.

TRACTATVS IV.

De appetitu innato materiæ ad componendum essentialiter, cum formis substantialibus, corpus naturale.

CAPVT PRIMVM.

An detur in rebus appetitus innatus? & quid, ac quotuplex sit?

1 ROBARE hîc ex professo libet, quod detur in rebus appetitus innatus, nullam sequens cognitionem & ab elicitio, ac vitali cognitionis lucem, ac directionem sequente, distinctus: tum quia, huius appetitus frequentissimè fit mentio in Philosophicis, & Theologicis disputationibus; magisque in iis supponitur, quam probatur: tumne, sicut Auicenna, inferius citandus, negat materiam appetere innatè formam substantialem, ita etiam audeat quis, vbiuis eum appetitum negare. Probatur autem primo, autoritate ethnicorum scriptorum. Atque in primis talem appetitum adstruit Aristoteles lib. I. phys. c. 9. text. 81. docet enim ibi, materiam appetere formam, sicut turpe pulchrum, & foemina virum appetunt: quis autem non videat, in materiam, sensus expertem haud alium cadere posse appetitum, quam innatum? Idem docet Philosophus primo ethic. c. 1. ibi: *Bonum est, quod omnia appetunt*: At appetitus, omnibus rebus conueniens, non potest esse elicitus, sed innatus.

2 Consentit Plato in Lyfide, vbi ab eo introducitur Hesiodus inquit, *Vnumquodque appetere non simile, sed contrarium, & aridum appetere humidum, frigidum verò calidum, amarum dulce, acutum obtusum, vacuum repletionem, plenum vacuitatem, ceteraque similiter. Contrarium enim contrario alimentum præbere: simile autem simili minime frui*. Hæc ille. In eadem sententia est, Simplicius, cum aliis in locis, tum in procemio physicorum, his verbis; *Elementa, & reliquas partes orbis vniuersi, & sibi inuicem cedere, & suum amare quaque ordinem, eo esse contenta, æqualitatemque seruare geometricam, planè perspicimus*.

3 Seneca etiam in libro de beata vita cap. 30. elegantissimè probat, declaratque, appetitum illum innatum sciendi, omnibus hominibus communem, in hæc verba; *Natura ad virumque genuit, & contemplationi rerum, & actioni. Nunc probemus, quod prius diximus. Quid porro, hoc non erit probatum, si se unusquisque consuluerit, quantam cupiditatem habeat ignota noscendi, quam ad omnes fabulas excietur? Nauis gant quidam, & labores peregrinationis longissima vi, mercede perpetiuntur, cognoscendi aliquid abditum, remotumque. Hæc res ad spectacula populos contra, hit, hæc cogit præclusa rimari, secretiora exquirere, antiquitates enoluere, mores barbararum audire gentium. Curiosum nobis natura ingenium dedit, & artis, sibi, ac pulchritudinis suæ, conscia, spectatores notantis rerum spectaculis genuit, perditura fructum sui, si tam magna, tam clara, tam subtiliter ducta, tam nitida*

rida & non vno genere formosa solitudini ostenderet. Vt scias illam spectari voluisse, non tantum aspici, vide quem nobis locum dederit. In media nos sui parte constituit, & conspectum omnium nobis dedit, &c.

4 Porro Tullius eundem in rebus appetitum innatum agnuit lib. 4. de fin. vbi sic disserit. Est quedam appetitio naturalis, ea, qua secundum naturam sunt, appetens. Et paulo infra: nemo est qui aliter dixerit, quin omnium naturarum simile esset id ad quod omnia referuntur, quod est ultimum rerum appetendarum: omnis enim est natura diligens sui: Quae est enim quae se unquam deserat, aut partem aliquam sui, aut eius partis habitum aut vim, aut vllius earum rerum, quae secundum naturam sint, motum, aut statum? Quae autem natura sua prime institutionis oblita est? nulla profecto, quin suam retineat, à primo ad extremum. Et paulo etiam inferius. Quin potius ita dicis, omne animal applicatum esse, ad id, quod in eo sit omne optimum, & in eius vnus occupatum esse custodia, reliquasque naturas nil aliud agere nisi ut id conseruent, quod in quaque optimum est? Actandem, nonnullis intericulis: Atque ipsa institutio hominis, si loqueretur, hac diceret, primos suos quasi coeptus appetendi fuisse. Quid his clarius? Egregie etiam eundem appetitum innatum rebus quoque inanimis insitum describit Plaut. his versibus

*Dina Astartha, hominum Deorumque vis vita
Salus: rursum eademque est
Pernicies, mors, interitus: Mare, cælum sidera
Iouis quacunq; templa colimus, eius ducuntur
Nuntii, & obtemperant.*

At Astartha hæc cui obediunt omnia, cuiusque nutu ducuntur, mare, tellus, cælum, sidera, atque omnia etiam inanimata, idem est, atque Venus, seu Dea amorum, vt putat Tullius 3. de nat. deorum. Ideo autem Veneri amorumve Deæ tale imperium in res etiam inanimatas affingitur, quia in iis etiam amor regnat: non autem elicitus, vt patet: ergo innatus. Eundem etiam amorem innatum rerum, quo cunctæ se conseruant, belle depingit Claudianus de 4. consulatione Honorij: ibi

*Nonne vides, operum quæ se pulcherrimus ipse
Mundus amare liget: nec vi connexa per æuum
Conspirent elementa sibi? quæ limite Phæbus
Contentus medio, contentus littore Pontus?
Et qui perpetuo terras ambitque, vehitque,
Nec premit incumbens oneri, nec cesserit aer?*

5 Secundo probatur appetitus innatus rerum, auctoritate Christianorum Philosophorum, & Theologorum: omnes enim in eo adstruendo conspirant, ac præsertim Scotus in 2. dist. 3. quæst. 5. & B. Thom. 1. Physic. cap. 9. ad text. 81. & 4. de potentia art. 1. & 1. p. qu. 59. art. 2. quos non solum Thomistæ & Scotistæ ab iis dicti, sed aliarum etiam scolarum sequuntur asseclæ. Tertiò probatur idem appetitus auctoritate Sanctorum Patrum, atque ante omnes Augustini lib. 11. de ciuitat. Dei cap. 28. vbi sic disputat: Si arbores essemus, nihil quidem sentiente motu amare possemus: verum tamen id quasi appetere videremur, quo feracius essemus, vberiusque fructuosa. Si essemus lapides, aut fluitus, aut ventus, aut flamma, vel quid eiusmodi, sine vlllo quidem sensu atque vita, non tamen nobis deesset, quasi quidam nostrorum locorum, atque ordinis, appetitus: nam velut amores corporum momenta sunt ponderum, siue deorsum grauitate, siue sursum leuitate narrantur. Et supra cap. 27. eiusdem lib. 11. sic disserit: omnia corporalia, latentes in natura causas habent: sed formas suas varias, quibus mundi huius visibilibus structura formosa est, sentiendas sensibus præbent, vt

vt pro eo quod nosse non possunt, quasi innotescere velle videantur.

6 Fauet Basilii in regulis fufius disputatis in responfion. ad 2. interrogat. vbi sic inquit: Simul atque confitit homo, infta naturalis etiam quedam rationis est via, qua in seipfa amandi necessitudinis initia continet. Et inferius; in ipfo ortus nostri initio vim quandam nanciscimur, per quam, nostra sponte, ad ipsum diligendum impellimur. Accedit Bernard. in lib. de diligendo Deum vbi sic loquitur: Clamat innata & nota rationi iustitia, quia ex toto se illum diligere debet, cui se totum debere non ignorat. Priorem autem horum locorum ex Basilio adductum explicat Suarez lib. 1. de grat. cap. 29. num. 14. de appetitu innato ad amandum elicite Deum: posteriorem etiam ex Bernardo desumptum eadem ratione exponit cap. 31. eiusdem libri, num. 6. ad finem. Fauent denique Clemens Alexandrin. lib. 4. Strom. ibi: Igitur conuenienter naturali appetitioni, vtendum est his, quæ sunt prohibita, cauendo, ne quouis modo nimium dilabamur. Dionys. cap. 4. de diuin. nomin. & Hierotheus in hymnis amatoris necnon passim alij Patres, quorum aliquos vltius citabimus cap. sequentibus.

7 Probatur quarto idem appetitus naturalis rerum, auctoritate sacræ scripturæ: Nam talem appetitum factis expressit Paul. ad Roman. 8. infra cap. 3. expendendus. Eundem etiam videtur expressisse Dauid Ps. 103. ibi: Cani leonum rugientes, vt rapiant, & querant à Deo escam sibi. Et paulo infra: Omnia à te expectant, vt des illis escam in tempore: dante te illis colligent, &c. At creaturæ, seu irrationales, seu insensibiles, haud possunt à Deo quærere, expectare, aut petere escam, per appetitum elicitem, & verum: vt enim ita aliquod à Deo peterent ac desiderarent, sane Deum deberent cognoscere: quod autem ab illis non possit cognosci, est exploratissimum. Quintò tandem probatur ille appetitus; quia nulla in eo vel leuissima apparet repugnantia; & alia ex parte videtur, & ad conseruationem rerum omnino necessarius, & ad earum inter ordinem connexionemque explicandam valde conueniens. Hæc de appetitu innato quoad an est.

8 Quid autem sit, Caberus tract. 1. Phys. disp. 1. dub. 3. & alij complures explicant per hoc quod sit inclinatio naturalis, qua in bonum sibi conueniens res omnes feruntur. Verum idem per idem explicant: ecquid enim est inclinatio naturalis, quam appetitus naturalis? Aut quæ synonima erunt, si hic nulla synonimia interuenit? Quare aliter appetitus innatus definiendus est; per hoc nimirum, quod sit connexio illa naturalis, qua res cum bono sibi conuenienti connectitur, aut qua ad illud determinatur, mouetur, vel ordinatur: Hæc enim determinatio, siue connexio, vnus rei cum alia sibi congrua, à parte rei, ac seorsim à quouis actu elicito, reperitur: aliunde, quid sit rem vnā cum alia connecti, siue ad eam naturaliter determinari, moueri, aut ordinari, ex terminis notum est: vnde rectè appetitus innatus per hanc naturalem connexionem, determinationem, motionem, aut ordinationem explicatur, definiturque. Atque ita ferè B. Thom. 1. Physicor. lect. 15. Dicit etiam, & quidem breuissimè, potest materiam primam, aut aliud quidpiam, id innatè appetere, quod appetitu elicito appeteret, si eo poleret. Atque hoc posteriori modo explicant appetitum innatum Arist. 1. Rhetor. Ægid. de Præsent. tom. de beat. q. 3. art. 2. num. 11. Fonf. 1. met. c. 1. q. 1. sect. 3. & Ripald. l. 1. de ent. supern. disp. 8. sect. 4.

Quotuplex verò sit appetitus innatus, non est difficile explicatu: Quemadmodum enim appetitus elicitus, alius est per modum desiderij, alius per modum gaudij,

gaudij, alius per modum amoris stricti, quidam absolutus, nonnullus conditionatus, aliquis tandem determinatus, & aliquis indeterminatus; ita etiam totidem modis distinguendus est appetitus innatus. Porro desiderium, siue elicitum, siue innatum, à gaudio differt, per hoc, quod illud prius terminetur ad rem vt existentem pro posteriori naturæ; siue quod perinde est, ad rem vt absentem, nondumque possessam; hoc verò posterius, nempe gaudium, ad rem vt existentem pro priori signo rationis; aut quod iuxta est, ad rem vt præsentem, ac iam possessam. Aliis terminis; desiderium est, vt res existat, gaudium verò, quia res existit, extititve. Amor autem strictus ad rem vt existentem non terminatur: & si de elicto sermo sit, haud regulatur per cognitionem, cuius prædicatum correspondeat his vocibus, existit, extitit, aut, existat. Reliqui autem appetendi modi, superius insinuati, per se patent, nec expositione indigent.

CAPVT II.

Materia prima appetit innatè formas substantiales: idque tum indeterminatè & conditionatè, tum etiam absolutè & determinatè.

10 Quidquid toto hoc tractatu dixerimus, de appetitu innato materiæ ad formas substantiales habendas, totum id intelligendum est, de eius inclinatione, & appetitu naturali ad componendum essentialiter cum illis corpus naturale; cum illas, nisi talis compositionis gratia, habere non appetat. In primis ergo materiam eas innatè appetere tuerentur omnes Philosophi, vno excepto Auicenna primo sufficient. cap. 2. Contra quem arguo primò. Omnes res appetunt innatè perfectiones sibi debitas, & connaturales, vt cap præcedenti multiplici autoritate Philosophorum, tum Christianorum, tum ethnicorum, necnon Theologorum, & Sanctorum Patrum, atque Scripturæ sacræ, probauimus. At formæ substantiales sunt perfectiones connaturales, ac debite materiæ primæ: hæc ergo eas innatè appetit.

11 Secundò, & eodem ferè redit: Materia prima appetit innatè suam conseruationem & refugit interitum, ac destructionem suam, idque habet commune cum omnibus rebus: quod quanto iure à nobis semel, atque iterum in superioribus suppositum est, patet in primis, quia expresse traditur ab Aristotele li. I. Phys. c. 9. ad finem. Rursus etiam traditur non minus perspicue à Diuo Damasceno lib. 3. de fide c. 23. in hæc verba: *Omnia ipsius esse, & nequaquam non esse naturaliter habent desiderium.* Necnon, vt alios præmittam, ab Augustino lib. 11. de ciuitate Dei c. 27. ibi. *Quid arbuta, omnesque frutices, quibus nullus est sensus ad vitandam manifesta motione perniciem, Nonne vt in auras tutum culminis germen emittant, aliud terra radices affigunt, quo alimentum trahant, atque ita suum quodammodo esse conseruent? Ipsa postremò corpora, quibus non solum sensus, sed nec ulla saltem seminalis est vita, ita tamen vel exiliunt in superna, vel in ima descendunt, vel librantur in mediis, vt essentiam suam, vbi secundum naturam possunt esse, custodiant.* Tum sic: materia appetit innatè suam conseruationem, & vt non destruat: at ad eius conseruationem, ac non destructionem, sequitur necessariò existentia alicuius formæ substantialis: materia ergo alicuius existentiam appetit innatè, sin minus forma-

liter, saltem virtualiter, & implicite: appetitus enim antecedentis ad minimum fertur virtu liter in omnia ex eo necessariò consequentia: quo pacto, si Deus vellet, ac prædeterminaret materiale peccati, censferetur etiam eius formale ex eo consequens virtute saltem velle, & causare.

12 Tertiò suadetur hæc sententia, quia inter corpus, & animam est amicitia quædam naturalis, siue innata: sed amicitia est mutui amor duorum: & anima ergo corpus, & corpus animam, & quæcumque aliam formam substantialem amat, appetitve innatè. Maior & est per se conspicua, & frequenter docetur ab Ecclesiæ Patribus; ac præsertim eam tradit Richardus Victorinus tract. de except. cap. 11. ibi: *Musica in connexu vtriusque est, illa naturalis amicitia, qua anima corpori, non corporeis vinculis alligata tenetur, & Augustinus de gratia noui testamenti ibi: Mortis diem omnes affuturum sciunt: eum tamen omnes, aut penè omnes differre conantur, etiam qui post mortem se beatius credunt esse victuros; tantam habet vim carnis, & animæ dulces consortium.*

13 Quartò suadetur eadem sententia; quia magis perficitur materia prima per formas substantiales, quam hæc per formas accidentales: quis enim non videat, plus esse ex genere suo perfici substantialiter, quam duntaxat accidentaliter? At formæ substantiales habent appetitum innatum ad formas accidentales, vt patet in anima rationali innatè appetente scientiam; quemadmodum docent Seneca capite præcedenti citatus, & Augustinus lib. 11. de ciuitate Dei cap. 27. ac Philosophus lib. 1. metaph. cap. 1. & 2. ibi. *Omnis homo naturaliter scire desiderat:* nec non in eadem anima naturaliter appetente actum elicitum dilectionis Dei vt cap. etiam superiori ex Basilio & Bernardo demonstrauimus: Quod autem opponit Auicenna, materiam non posse appetere formam quam habet, quia quod habetur non desideratur, nec formam, quam non habet, quia alioqui ea, quam habet, haud esset contenta; hoc inquam, ex sequentibus, nullius esse momenti, patebit.

14 Iam vero, quod materia formas substantiales, omnes quidem quarum naturaliter est capax, indeterminatè appetat, & sententia est Conimbricensium 1. Physicæ cap. 9. quæst. 4. artic. 2. & Roderici de Arriaga, disput. 2. sect. 4. num. 42. ac Caberi cit. dub. 3. num. 6. & sic suadetur. Primò, quia materia prima est naturaliter connexa, cum hac vel illa forma substantiali: at connexio naturalis cuiusvis entitatis cum suo bono est appetitus innatus: materia prima ergo appetit hanc, vel illam formam substantialem, atque adeo indeterminatè eas appetit. Secundo: quia si materia appetitu elicto polleret, proculdubio hanc vel illam formam substantialem indeterminatè, & vagè, appetere; ergo &c.

15 Quod etiam materia appetat conditionatè formas substantiales, videlicet hanc, sub conditione quod reliquæ ei denegentur, & illam, sub eadem conditione, & sic de reliquis, simili ferè discursu suadetur. Etenim materia prima connectitur naturaliter: cum hac forma, sub conditione quod omnes aliæ ei denegentur: cuius signum est, quia si supposito decreto diuino materiæ primæ omnem formam substantialem, præter humanam, denegante, humanam etiam ei denegare Deus decerneret; Sanè hoc secundum decretum, ex suppositione primi, miraculosum esset. & contra exigentiam materiæ: ergo quia sub ea conditione materia prima formam humanam exigit, cum eaque naturaliter connectitur. Deinde si materia prima appetitu elicto prædita esset, haud dubiè formas substantiales conditionatè